

Nr 57

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1963/64 till hemvärnets och vissa frivilliga försvarsorganisationer m. m.

(1:a avd.)

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 6, punkterna 62, 88, 166 och 167) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1963/64 beräkna dels till Armén: Hemvärnets övningar ett reservationsanslag av 2 950 000 kr., dels till Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren ett reservationsanslag av 400 000 kr., dels till Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. ett reservationsanslag av 3 625 000 kr., dels ock till Lottaorganisationen ett reservationsanslag av 1 185 000 kr., har Kungl. Maj:t i propositionen nr 80, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 8 mars 1963, föreslagit riksdagen att under fjärde huvudtiteln för nämnda budgetår anvisa dels till Armén: Hemvärnets övningar ett reservationsanslag av 3 450 000 kr., dels till Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren ett reservationsanslag av 485 000 kr., dels till Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. ett reservationsanslag av 4 200 000 kr., dels ock till Lottaorganisationen ett reservationsanslag av 1 400 000 kr.

Departementschefen har helt anslutit sig till huvudpunkterna i ett av försvarets lärarutredning framlagt förslag rörande förmåner till instruktörer inom hemvärnets, sjövärnsskåren och frivilliga försvarsorganisationer. I propositionen har ställning endast tagits till frågor av särskild betydelse för anslagsberäkningarna. Departementschefen föreslår sålunda, att arvode till ordinarie instruktörer bör utgå med ett enhetligt årligt belopp av 900 kr. En förutsättning bör emellertid härvid vara att den ordinarie instruktören regelmässigt har schemalagd veckoarbetstid på lördagar och söndagar under de delar av året då frivillig utbildning bedrivs. Arvodet bör anses utgöra ersättning för eljest utgående obekvämhetsstillägg. I den mån ordinarie instruktör efter eget åtagande tas i anspråk för instruktörsarbete utöver fastställd veckoarbetstid bör han jämföras med tillfällig instruktör och äga uppbära frivilligarvode. Sådant bör i enlighet med utredningens förslag som regel utgå med 18 kr. för undervisningstimme om minst 45 minuter; dock bör det sammanlagda arvodet för kalenderdygn icke få överstiga 100 kr. Ett högre arvode, 25 kr. för undervisningstimme och högst 140 kr. för ka-

lenderdygn, bör emellertid få utgå vid särskilt kvalificerad undervisning. Till sådan bör hänföras utbildning för värnpliktig officer för vilken kräves tillgång till högskoleutbildad instruktör. Även vid annan jämförbar utbildning bör efter särskild prövning högre arvode kunna få utgå. Lägerkurs-tillägg bör i allmänhet utgå med 12 kr. för varje påbörjad 24-timmarsperiod under lägerkurs, bestämd i enlighet med lärarytredningens förslag; omfattar perioden lördag, söndag eller helgdag bör dock kurstillägget utgöra 20 kr. för lördag och 30 kr. för söndag och därmed i ledighetshänseende jämställd dag. Tjänstgöring vid lägerkurs bör för aktiv militär beställningshavare anses som sådant arbete av betydelse för verket för vilket enligt statens allmänna avlöningsreglemente ordinarie och extra ordinarie tjänstemän må erhålla tjänstledighet med oavkortad lön.

Föreslaget arvode till ordinarie instruktör bör utgå räknat från och med den 1 januari 1963. I övrigt bör förslagen i princip genomföras från och med den 1 juli 1963.

Kostnadsökningarna vid bifall till förevarande förslag kan på grundval av utredningens bedömanden uppskattas till ca 1,7 miljon kronor. Härav belöper 750 000 kr. på hemvärnets övningsanslag, 80 000 kr. på anslaget Bidrag till sjövärnsskåren samt ca 600 000 kr. och 240 000 kr. på anslagen till frivilliga befälsutbildningsrörelsen och lottaorganisationen samt slutligen 50 000 kr. på andra anslag.

Departementschefen har vidare behandlat frågan om reseförmåner för hemvärnspersonal och medlemmar i frivilliga försvarsorganisationer samt personal i sjövärnsskåren. Departementschefen föreslår att sådan personal liksom civilförsvarspiktiga blir berättigad till fria resor oberoende av färdvägens längd. Denna förändring beräknas medföra en kostnadsökning av ca 475 000 kr.

Chefen för armén m. fl. har föreslagit utökad rätt för ifrågavarande personal att använda egen bil och höjd ersättning härför. Departementschefen biträder detta förslag. I enlighet härmed bör för personalen föreligga rätt att använda eget fordon, om den kortaste färdvägen icke överstiger 150 kilometer eller, beträffande resor inom Jokkmokks och Kiruna försvarsområden, 250 kilometer. Ersättningen härför bör bestämmas till i allmänhet 20 öre per kilometer. Vid resa i samband med utbildningskurs av lägertyp bör vidare eget fordon få användas under förutsättning att kursen i fråga pågår under minst fem dagar. Förslaget om bilresor medför en merkostnad av omkring 230 000 kr. för år.

Anslaget Armén: Hemvärnets övningar bör enligt departementschefen för nästa budgetår upptagas med 3 450 000 kr., innebärande en höjning med 1 100 000 kr. Departementschefen räknar därvid med en uppräknings av anslaget för ökad anslutning till hemvärdet och ökat antal övningstimmar, prisstegringar samt förbättrade förmåner enligt förslagen i det föregående.

Anslaget Marinen: Bidrag till sjövärnskåren bör uppföras med 485 000 kr., innebärande en höjning med 95 000 kr. Av anslaget beräknas ett belopp av 120 000 kr. för mathållningskostnader.

Anslagen till frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. och lottaorganisationen bör uppföras med 4 200 000 kr. respektive 1 400 000 kr., innebärande höjningar med 1 120 000 kr. respektive 395 000 kr. Av anslagshöjningarna hänför sig 150 000 kr. respektive 9 800 kr. till förnödenheter m. m.

Utskottet. Riksdagen har tidigare vid olika tillfällen understrukit betydelsen av de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet, som bland annat utgör ett nödvändigt komplement till den obligatoriska utbildningen av värnpliktigt befäl. Det må i sammanhanget erinras om att betydelsen av den fortsatta utbildningen av värnpliktigt befäl ökats genom befälsordningsbeslutet av år 1960. Det är därför betydelsefullt att frivilligverksamheten inom försvaret får sådana resurser för sin verksamhet att den kan bedrivas i den omfattning och med den effektivitet, som är nödvändig.

Departementschefen har i föreliggande proposition till behandling upptagit av försvarets lärarutredning framlagda förslag rörande förbättrade förmåner till instruktörer inom hemvärdet, sjövärnskåren och frivilliga försvarsorganisationer. Av det förebragta utredningsmaterialet synes framgå att nuvarande instruktörsarvoden inom frivilligverksamheten anses för låga och att risk föreligger för försämrad rekrytering och sänkt utbildningsstandard. Utredningens förslag ha i princip godtagits av hörda myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer. Vid sin granskning av desamma har utskottet ansett sig i likhet med departementschefen kunna ansluta sig till huvudpunkterna däri. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare reglera de olika enskildheterna. Vad departementschefen föreslagit i fråga om instruktörstillägg, frivilligarvode och lägerkurstillägg, varutinnan departementschefen något avvikit från utredningens förslag, tillstyrkes av utskottet.

Beträffande reseförmåner för personal inom hemvärdet och sjövärnskåren samt medlemmar av frivilliga organisationer synes utskottet icke något vara att erinra mot att denna personal blir berättigad till fria resor oberoende av färdvägens längd samt erhåller utökad rätt att använda egen bil och höjd ersättning härför.

Vid bifall till här angivna förslag uppkomma kostnadsökningar av i avrundade tal 1,7 miljon kronor för förmåner till instruktörer och 0,7 miljon kronor för reseförmåner. Utskottet anser i likhet med departementschefen att dessa merkostnader ha den karaktären, att de böra inrymmas i kostnadsramen för det militära försvaret.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om erforderlig ändring i hemvärnskungörelsen och att i övrigt utfärda bestämmelser i huvudsaklig överensstämmelse med de framlagda förslagen.

Utskottet har vid sin granskning av medelsbehovet för de i propositionen redovisade anslagen icke haft något att erinra och tillstyrker alltså, att medelsanvisningarna bestämmas i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må å driftbudgeten under fjärde huvudtiteln för budgetåret 1963/64 anvisa till

a) *Armén: Hemvärnets övningar* ett reservationsanslag av 3 450 000 kr.;

b) *Marinen: Bidrag till sjövärnsskåren* ett reservationsanslag av 485 000 kr.;

c) *Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.* ett reservationsanslag av 4 200 000 kr.;

d) *Lottaorganisationen* ett reservationsanslag av 1 400 000 kr.

Stockholm den 18 april 1963

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Närvarande: se under utlåtandet nr 58.